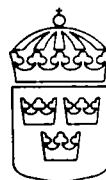


Trafikutskottets betänkande

1988/89:TU21

Anslag till statens telenämnd budgetåret 1989/90



1988/89
TU21

Sammanfattning

I betänkandet behandlar och tillstyrker trafikutskottet förslag i proposition 1988/89:93 om att 3 721 000 kr. skall anvisas för budgetåret 1989/90 för att täcka kostnaderna för en ny myndighet, statens telenämnd (STN), och om att motsvarande belopp skall tas in genom avgifter som bokförs som inkomst i statsbudgeten.

Utskottet avstyrker en motion som syftar till avslag på propositionen. Utskottet avstyrker också två motioner vari begärs att utskottet skall uttala att STN bör lokaliseras till Kalmar.

Vid betänkandet har fogats två reservationer, nämligen en av vpk- och mp-ledamöterna i frågan om avslag på propositionen (res. 1) och en av fp- och c-ledamöterna i frågan om lokalisering av STN till Kalmar (res. 2).

Propositionen

Regeringen (kommunikationsdepartementet) föreslår i proposition 1988/89:93 om anslag till statens telenämnd budgetåret 1989/90

1. att riksdagen godkänner de av föredragande departementschefen föreslagna riktlinjerna för finansieringen av statens telenämnds verksamhet,
2. att riksdagen till statens telenämnd för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag av 3 721 000 kr.

Motionerna

Motioner väckta med anledning av proposition 1988/89:93

1988/89:T16 av Lars Norberg och Roy Ottosson (båda mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om televerkets framtida utformning,
2. att riksdagen i enlighet med detta (yrkandet 1) beslutar att avskaffa statens telenämnd.

1988/89:T17 av Stig Alemyr m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokalisering av statens telenämnd till Kalmar.

1988/89:T808 av Ingrid Hasselström Nyvall (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att arbetsgruppen för statens telenämnd får i uppdrag att föreslå en lokalisering till Kalmar.

Bakgrund

Televerket har inte haft någon ensamrätt att upprätta och driva telenät. Däremot har verket haft ensamrätt när det gäller att ansluta utrustning till det allmänna telenätet, vilket verket förvaltar för statens räkning, eller till anordning som hör till detta nät.

På förslag i proposition 1987/88:118 om inriktning av telepolitiken godkände riksdagen (TU 1987/88:28, rskr. 402) under förra riksmötet att återstoden av anslutningsmonopolet skulle upphöra, nämligen beträffande myntapparater senast fr.o.m. den 1 januari 1989 och beträffande kontorsväxlar senast fr.o.m. den 1 januari 1990. Det för närvarande ännu återstående anslutningsmonopolet på kontorsväxlar beräknas bli upphävt i sin helhet den 1 juli 1989.

Enligt 2 § andra stycket teleförrordningen (1985:765) – i vilken förrordning bestämmelser om avgifter och villkor för utnyttjande m.m. av det allmänna telenätet har meddelats – gäller emellertid att abonnent till det allmänna telenätet eller på en anordning som hör till detta nät eller som är ansluten till detsamma får ansluta endast sådan telefonapparat, utrustning eller anordning som är godkänd av televerket.

Inom televerket har kravspecifikationer fastställts för sådana telefonapparater m.m. som avses anslutas till det allmänna telenätet. Genom provning – i verkets eller annat laboratorium, vars provning verket har accepterat – har man kontrollerat att telefonapparaterna m.m. uppfyller kravspecifikationerna. Med ledning av provningsprotokollen har "kontoret för godkännande av abonnentutrustning" inom televerket godkänt att en telefonapparat etc. får anslutas. Vanligen har godkännandet skett i form av ett typgodkännande. Telefonapparat etc. som har typgodkänts har försetts med typgodkännandenummer och fått T-märkas. Om godkännandekontoret har avslagit en ansökan på grund av att telefonapparaten etc. inte har uppfyllt de tekniska krav som har uppställts av televerket har avslagsbeslutet kunnat överklagas hos teleanslutningsnämnden (instruktion i SFS 1981:997).

Televerket har sålunda haft en dubbelroll på marknaden för telefonapparater m.m. genom att verket både konkurrerat om apparatförsäljningen och bestämt i frågor om huruvida konkurrenternas produkter skall få anslutas till det allmänna nätet. Då denna dubbelroll har kunnat vara besvärande beslutade riksdagen under förra riksmötet – också på förslag i proposition 1987/88:118 om inriktning av telepolitiken – att en ny myndighet, statens telenämnd, skulle inrättas för att överta televerkets uppgifter att utfärda föreskrifter om anslutning av utrustning till det allmänna telenätet. Förslag om finansieringen m.m. skulle föreläggas riksdagen senare. Det förutsattes ankomma på regeringen att bestämma om den närmare organisationen och

lokaliseringen av den nya myndigheten med hänsyn till en preciserad uppgiftsfördelning mellan berörda parter. Teleanslutningsnämnden skulle upphöra i och med att den nya myndigheten inrättades. Utskottet (TU 1987/88:28, s. 23–24) hade inte något att erinra.

Utskottet

1 Propositionsförslagen

I proposition 1988/89:100 bilaga 8 (budgetpropositionen) anfördes (s. 166) att frågan om anslag till den nya myndigheten skulle underställas riksdagen sedan en arbetsgrupp inom regeringskansliet, som har haft till uppgift att precisera uppgifterna för den nya myndigheten, slutfört sitt arbete. På grundval av förslag från arbetsgruppen om organisation för verksamheten i den nya myndigheten m.m. läggs nu i proposition 1988/89:93 fram förslag om finansieringen av och anslag till den nya myndigheten, som föreslås bli inrättad den 1 juli 1989 som en nämnd med ett kansli och, såsom förutskickats i proposition 1987/88:118, bli benämnd statens telenämnd (STN).

Som också förutskickats i proposition 1987/88:118 – och som upprepas i den nu aktuella propositionen – skall STN

- utfärda föreskrifter för anslutningar till televerkets anläggningar,
- registrera utrustning som får anslutas till det allmänna telenätet,
- följa den tekniska utvecklingen och det internationella och nationella standardiseringsarbetet och föreslå regeringen de åtgärder man finner motiverade,
- se till att likformigheten med den västeuropeiska utvecklingen på området upprätthålls samt
- bistå de konkurrensvårdande myndigheterna med teknisk sakkunskap.

STN skall registrera sådana utrustningar som, enligt intyg från kompetenta laboratorier, uppfyller STN:s föreskrifter. Registreringen hos STN skall inte utgöra något godkännande av utrustningarna utan skall syfta till att skapa kännedom om vilka utrustningar på marknaden som får anslutas till det allmänna telenätet.

Regeringen föreslås skola besluta om de närmare föreskrifterna om STN. Den nya ordningen för handläggning av frågor om anslutning av utrustning till televerkets anläggningar beräknas komma i gång från den 1 januari 1990.

Arbetsgruppen har uppskattat att STN:s kansli bör bestå av sex personer – en kanslichef, en sekreterare och fyra handläggare.

Kostnaderna för STN:s verksamhet föreslås redovisas via ett förslagsanslag Kl. Statens telenämnd att uppföras i statsbudgeten på sjätte huvudtiteln under rubriken K. Telekommunikationer. STN:s verksamhet avses dock inte slutligen belasta statsbudgeten utan föreslås bli finansierad genom avgifter av dem som har nytta av verksamheten.

I propositionen föreslås att finansieringen skall ske genom tre olika slag av avgifter, nämligen (1) avgifter i samband med registrering av utrustningar, (2) avgifter som belastar televerket – dessa motiveras med att de kan sägas hänföra sig till verksamhet inom STN som är av mera allmänt intresse för

televerkets kunder – samt (3) avgifter för särskilda undersökningar i enskilda fall. Det föreslås att avgifterna skall redovisas under en inkomsttitel 2547 Avgifter för statens telenämnds verksamhet i statsbudgeten och att det får ankomma på regeringen att fastställa hur stor andel av STN:s kostnader som skall täckas av de olika avgifterna.

Kostnaderna för STN:s verksamhet under nästa budgetår beräknas till 3 721 000 kr.

Propositionen utmynnar i förslag att riksdagen skall (1) godkänna de i propositionen föreslagna riktlinjerna för finansieringen av STN:s verksamhet samt (2) till statens telenämnd för nästa budgetår anvisa ett förslagsanslag av 3 721 000 kr.

2 Motionerna och utskottets ställningstaganden

I en av motionerna i ärendet framförs yrkanden som syftar till att propositionen skall avslås. I de två andra motionerna föreslås att STN skall lokaliseras till Kalmar.

I samband med behandlingen nedan av motionsförslagen redovisar utskottet sina ställningstaganden till propositionsförslagen.

2.1 Fråga om avslag på propositionen

Enligt motion T16 (mp) innebär inrättande av STN att televerket blir mera kommersiellt därigenom att myndighetsuppgifter flyttas bort från verket. Motionärerna kritiserar en sådan förändring. Enligt dem bör televerket vara ett publikt serviceföretag och inte främst ett konkurrensföretag. Motionärerna framhåller vidare att, sedan televerket har slutat tillverka telefoner, konkurrensituationen vid apparatprovningen har upphört, varför inrättande av en statens telenämnd inte längre är tillräckligt motiverat. I motionen framställs yrkanden som sammantaget syftar till att propositionen skall avslås.

På förslag i proposition 1987/88:118 om inriktning av telepolitiken tillstyrkte utskottet och godkände riksdagen att staten bl.a. skall skapa förutsättningar för en effektiv konkurrens på utrustningsmarknaden och vid utveckling av teletjänster.

Över förslaget i propositionen om inrättande av en statens telenämnd, vilket förslag utskottet också tillstyrkte, anförde utskottet bl.a. att televerkskoncernen numera är en av många köpare och en av många säljare av telefonapparater och annan utrustning avsedd att anslutas till det allmänna telenätet och att det inte är lämpligt att televerket samtidigt skall bestämma villkoren för anslutning av telefonapparater m.m. till detta nät. Utskottet pekade på att detta också hade påtalats i olika sammanhang.

Även om tillverkningen av telefonapparater inom televerkskoncernen numera har upphört tillverkas dock inom koncernen annan utrustning för anslutning till telenätet, t.ex. kontorsväxlar. Beträffande denna utrustning skulle televerkets dubbelroll bestå om STN inte inrättas.

Utskottet har inte funnit anledning att ändra mening i fråga om behovet av en statens telenämnd. Utskottet avstyrker således motionen.

Propositionsförslagen föranleder inte någon erinran från utskottets sida. De tillstyrks således.

2.3 Fråga om lokalisering av statens telenämnd till Kalmar

I motionerna T17 (s) och T808 (fp) begärs att STN skall lokaliseras till Kalmar. I motionerna framhålls bl.a. att i Kalmar finns redan organ som arbetar med kunskapsuppbyggnad på teleområdet och därför kan vara av intresse för STN, nämligen ledningen för televerkets utbildning, teleskolan för utbildning av telepersonal av olika kategorier med ca 300 elevplatser besatta året runt samt högskolan i Kalmar där bl.a. grundläggande utbildning för tekniska yrken bedrivs.

I fråga om lokalisering av en ny myndighet vill utskottet erinra om följande uttalanden.

I sitt av riksdagen godkända betänkande AU 1987/88:13 uttalade arbetsmarknadsutskottet under förra riksmötet bl.a. (s. 36–41) att när det gäller inrättandet av nya myndigheter det är angeläget att man ingående prövar förutsättningarna att välja annan lokaliseringsort än Stockholm/Solna. Det bör, framhöll utskottet, föreligga särskilda skäl om sådan verksamhet inte skall förläggas till annan del av landet. Beslut om lokalisering av nya myndigheter bör, framhöll utskottet vidare, föregås av noggranna överväganden i olika avseenden. Det gällde utöver de mer övergripande regionalpolitiska aspekterna förutsättningarna att rekrytera kvalificerad personal, behovet av kontakter med andra myndigheter etc. Arbetsmarknadsutskottet erinrade om att riksdagen har uttalat att i första hand skogslänen och i andra hand sydöstra Sverige och Sjuhäradsbygden bör komma i fråga vid lokalisering av statlig verksamhet.

I arbetsmarknadsutskottets likaledes av riksdagen godkända betänkande AU 1986/87:13 (s. 36–39) angavs bl.a. att en grupp bestående av statssekreterare från olika departement med statssekreteraren i industridepartementet som sammankallande fortlöpande prövar möjligheterna att åstadkomma decentralisering/omlokalisering av statlig verksamhet.

Enligt underhandsuppgift av ordföranden i den arbetsgrupp som har haft i uppgift att precisera uppgifterna för STN har man i arbetsgruppen inte behandlat fråga om STN:s lokalisering. Trafikutskottet har för sin del tidigare (TU 1987/88:28) ansett att det bör ankomma på regeringen att besluta om lokaliseringen. Utskottet har alltså denna uppfattning. Utskottet förutsätter emellertid att regeringen vid sin bedömning därvid noga kommer att överväga de förslag till lokalisering till Kalmar som tas upp i motionerna.

Motionerna bör således inte föranleda något initiativ av riksdagen och kan därför lämnas utan särskild åtgärd.

Utskottet hemställer

1. beträffande *avslag på propositionen* att riksdagen avslår motion 1988/89:T16,
2. beträffande *finansiering av statens telenämnds verksamhet, m.m.* att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1988/89:93
 - a) godkänner de i propositionen föreslagna riktlinjerna för finansieringen av statens telenämnds verksamhet,
 - b) till *Statens telenämnd* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag av 3 721 000 kr.,
3. beträffande *lokalisering av statens telenämnd* att riksdagen lämnar motionerna 1988/89:T17 och 1988/89:T808 utan särskild åtgärd.

Stockholm den 6 april 1989

På trafikutskottets vägnar

Birger Rosqvist

Närvarande: Birger Rosqvist (s), Rolf Clarkson (m), Ove Karlsson (s), Kenth Skärvik (fp), Anna Wohlin-Andersson (c), Sven-Gösta Signell (s), Görel Bohlin (m), Margit Sandéhn (s), Rune Johansson (s), Sten Andersson i Malmö (m), Hugo Bergdahl (fp), Viola Claesson (vpk), Jarl Lander (s), Yngve Wernersson (s), Anita Jönsson (s), Rune Thorén (c) och Hans Lindforss (mp).

Reservationer

1. Avslag på propositionen (mom. 1)

Viola Claesson (vpk) och Hans Lindforss (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "På förslag" och slutar med "således motionen" bort ha följande lydelse:

Som motionärerna framhåller innebär utflyttning av myndighetsuppgifter från televerket att verket blir alltmer kommersiellt. Detta är en utveckling som utskottet inte vill stödja. Det är vidare inte nödvändigt att inrätta STN. Man har ju numera slutat tillverka telefonapparater inom televerkskoncernen, varför den dubbelroll för televerket som man kritiserade i förra årets proposition numera har inskränkts och bör inte längre kunna uppfattas som besvärande. En statens telenämnd bör med hänsyn till det anförda inte inrättas. Propositionen avstyrks således.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *avslag på propositionen* att riksdagen med anledning av motion 1988/89:T16 avslår proposition 1988/89:93,

2. Lokalisering av statens telenämnd (mom. 3)

1988/89:TU21

Kenth Skårvik (fp), Anna Wohlin-Andersson (c), Hugo Bergdahl (fp) och Rune Thorén (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "I arbetsmarknadsutskottets" och slutar med "särskild åtgärd" bort ha följande lydelse:

Vad motionärerna anför och de riktlinjer för lokalisering av nya myndigheter som riksdagen har ställt sig bakom talar enligt utskottets mening för att statens telenämnd bör lokaliseras till Kalmar.

Vad utskottet sålunda anført om lokalisering av statens telenämnd bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *lokalisering av statens telenämnd*
att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:T17 och 1988/89:T808
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.

